EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

3. september 2009 *

Sisukord

I . Õiguslik raamistik . . . . . I - 7466

II . Vaidluse aluseks olevad asjaolud ja vaidlusalune otsus . . . . . I - 7470

III . Vaidlustatud kohtuotsus . . . . . I - 7472

IV . Poolte nõuded . . . . . I - 7472

V . Apellatsioonkaebus . . . . . I - 7473

A . Esimene väide, et haldusmenetluse eraldamisega kaheks menetluseks rikuti kaitseõigusi ja põhjendamiskohustust . . . . . I - 7474

1. Vaidlustatud kohtuotsus . . . . . I - 7474

2. Poolte argumendid . . . . . I - 7474

3. Euroopa Kohtu hinnang . . . . . I - 7475

B . Teine väide õigusemõistmisest keeldumise kohta . . . . . I - 7478

1. Vaidlustatud kohtuotsus . . . . . I - 7478

2. Poolte argumendid . . . . . I - 7478

3. Euroopa Kohtu hinnang . . . . . I - 7479

C . Kolmas väide, mille kohaselt Esimese Astme Kohus ei arvestanud piisavalt järeldust, et komisjon rikkus rikkumise raskuse määramisel põhjendamiskohustust . . . . . I - 7480

1. Kolmanda väite esimene osa, mille kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses asjaomase turu suurusega . . . . . I - 7481

* Kohtumenetluse keel: saksa.

a) Vaidlustatud kohtuotsus . . . . . I - 7481

b) Poolte argumendid . . . . . I - 7482

c) Euroopa Kohtu hinnang . . . . . I - 7483

2. Kolmanda väite teine osa, mille kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses rikkumise tegeliku mõjuga turule . . . . . I - 7486

a) Vaidlustatud kohtuotsus . . . . . I - 7486

b) Poolte argumendid . . . . . I - 7488

c) Euroopa Kohtu hinnang . . . . . I - 7488

i) Komisjoni nõue asendada osa kohtuotsuse põhjendustest . . . . . I - 7488

ii) Apellantide argumendid . . . . . I - 7491

D . Neljas väide, et rikutud on suuniseid ja et rikkumise raskuse hindamisel on tehtud hindamisviga . . . . . I - 7493

1. Neljanda väite esimene osa, mille kohaselt jäeti arvestamata see, et rikkumise tegelik mõju turule oli valesti määratud . . . . . I - 7493

a) Vaidlustatud kohtuotsus . . . . . I - 7493

b) Poolte argumendid . . . . . I - 7494

c) Euroopa Kohtu hinnang . . . . . I - 7494

2. Neljanda väite esimene osa, mille kohaselt jäeti kergendava asjaoluna arvestamata see, et apellandid lõpetasid rikkumise vabatahtlikult . . . . . I - 7496

a) Vaidlustatud kohtuotsus . . . . . I - 7496

b) Poolte argumendid . . . . . I - 7496

c) Euroopa Kohtu hinnang . . . . . I - 7497

E . Viies väide, mille kohaselt rikuti trahvisumma määramisel proportsionaalsuse põhimõtet . . . . . I - 7498

1. Vaidlustatud kohtuotsus . . . . . I - 7498

2. Poolte argumendid . . . . . I - 7498

3. Euroopa Kohtu hinnang . . . . . I - 7499

VI . Kohtukulud . . . . . I - 7499

Kohtuasjas C-534/07 P,

mille ese on Euroopa Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 26. novembril 2007 esitatud apellatsioonkaebus

William Prym GmbH & Co. KG,

Prym Consumer GmbH & Co. KG,

asukoht Stolberg (Saksamaa), esindajad: *Rechtsanwalt* H.-J. Niemeyer, *Rechtsanwalt* C. Herrmann ja *Rechtsanwalt* M. Röhrig,

apellandid,

teine menetlusosaline:

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: F. Castillo de la Torre ja K. Mojzesowicz, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja Esimese Astme Kohtus,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann (ettekandja), kohtunikud M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet ja J. -J. Kasel,

kohtujurist: P. Mengozzi,
kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 5. märtsi 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 30. aprilli 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Käesolevas apellatsioonkaebuses paluvad William Prym GmbH & Co. KG ja Prym Consumer GmbH & Co. KG tühistada neid mõjutavas osas Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-30/05: Prym ja Prym Consumer *vs.* komisjon (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), mis osaliselt tühistab komisjoni 26. oktoobri 2004. aasta otsuse K(2004) 4221 (lõplik) asutamislepingu artikli 81 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/F-1/38.338 – PO/Nõelad) (edaspidi „vaidlusalune otsus").

I. Õiguslik raamistik

2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõiked 2 ja 3 sätestavad:

„2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

a) rikuvad asutamislepingu artiklit 81 või 82, […]

[…]

Ühegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

[…]

3. Trahvisumma määramisel võetakse arvesse nii rikkumise raskust kui ka kestust."

3 Määruse nr 1/2003 artikkel 31 sätestab:

„Euroopa Kohtul on täielik pädevus läbi vaadata otsused, millega komisjon on määranud trahvid või karistusmaksed. Euroopa Kohus võib määratud trahvi või karistusmakse tühistada, seda vähendada või suurendada."

4 Suuniste määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171) punkt 1 A sätestab:

„Rikkumise raskuse hindamisel tuleb arvesse võtta selle laadi, tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjakohase geograafilise turu suurust.

Seega jagunevad rikkumised kolme kategooriasse: kerged rikkumised, rasked rikkumised ja väga rasked rikkumised.

– Kerged rikkumised

Need võivad olla kaubanduspiirangud, üldjuhul vertikaalsed, mille mõju turule on piiratud ja mis mõjutavad märkimisväärset, kuid suhteliselt piiratud osa ühenduse turust.

Võimalik trahvisumma: 1 000–1 miljon [eurot].

– Rasked rikkumised

Need on enamjaolt eespool kirjeldatutega sama laadi piirangud, mis on horisontaalsed või vertikaalsed, kuid mida kohaldatakse karmimalt ja mille mõju turule on laiem, mõjutades suurt osa ühisturust. […]

Võimalik trahvisumma: 1–20 miljonit [eurot].

– Väga rasked rikkumised

Need on üldjuhul horisontaalsed piirangud, näiteks hinnakartellid ja turujagamiskvoodid või muud meetmed, mis ohustavad ühisturu nõuetekohast toimimist, näiteks riikide turgude eraldamine üksteisest ja sisuliselt monopoolses seisundis olevate ettevõtjate turgu valitseva seisundi ilmne ärakasutamine […]

Võimalik trahvisumma: rohkem kui 20 miljonit [eurot].

[…]

Samuti on vaja arvesse võtta rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju muudele turuosalistele, eeskätt tarbijatele, ja määrata trahvi suurus nii, et sellel oleks piisavalt hoiatav mõju.

[…]”

II. Vaidluse aluseks olevad asjaolud ja vaidlusalune otsus

5 Vaidlustatud kohtuotsusest nähtuvalt võib vaidluse tausta kokku võtta järgmiselt.

6 Apellandid on Saksa ettevõtjad, kes on enda väitel Euroopa metallist ja plastist puduning õmbluskaupade juhtivate kaubamärkide omanikud.

7 Kooskõlas nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus asutamislepingu artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (ELT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artikli 14 lõikega 3 viis komisjon 7. ja 8. novembril 2001 läbi uurimise mitme ühenduse pudukaupade tootja ja müüja ruumides, sealhulgas esiteks apellantide ja Ühendkuningriigi kahe ettevõtja ning viimaste tütarettevõtete Coats Holding Ltd ja J & P Coats Ltd (edaspidi koos „Coats”) ja teiseks Entaco Group Ltd ja Entaco Ltd (edaspidi koos „Entaco”) ruumides.

8 15. märtsil 2004 saatis komisjon apellantidele, Entacole ja Coatsile vastuväiteteatise.

9 26. oktoobril 2004 võttis komisjon vastu vaidlusaluse otsuse.

10 Nimetatud otsuse artiklis 1 tuvastas komisjon, et apellandid, Coats ja Entaco, osalesid kooskõlastatud tegevuses ja sõlmisid ajavahemikus 10. september 1994 kuni 31. detsember 1999 rea kirjalikke lepinguid, mis olid vormiliselt kahepoolsed, kuid mis praktikas toimisid kolmepoolsete kokkulepetena, mille alusel need ettevõtjad jagasid ära või aitasid ära jagada kaubaturu, milleks oli ühenduse metallist ja plastist pudukaupade turg, samuti geograafilise turu, milleks oli ühenduse nõelteturg.

11 Vaidlusaluse otsuse artiklis 2 määras komisjon apellantidele trahvi 30 miljonit eurot.

12 Vaidlusaluses otsuses märkis komisjon, et trahvi määramisel on arvestatud rikkumise raskust ja kestust. Rikkumise raskuse hindamisel arvestas komisjon rikkumise laadi, selle tegelikku mõju turule ja asjaomase geograafilise turu suurust. Nende asjaolude alusel järeldas komisjon, et kartellis osalenud ettevõtjad panid toime „väga raske" rikkumise, mistõttu ta määras apellantidele trahvi lähtesummaks 20 miljonit eurot.

13 Komisjon tuvastas, et rikkumine kestis viis aastat ja kolm kuud. Seetõttu suurendas ta trahvi lähtesummat 50% võrra, määrates apellantidele trahvi põhisummaks 30 miljonit eurot.

14 Lisaks jättis komisjon apellantide osas arvestamata kergendavate asjaoludega, rõhutades, et õigusvastase kokkuleppe lõpetamist ei tinginud komisjoni sekkumine ning et komisjon juba arvestas selle lõpetamisega rikkumise kestuse määramisel.

III. Vaidlustatud kohtuotsus

15 28. jaanuaril 2005 esitasid apellandid Esimese Astme Kohtule hagi, milles nad palusid esimese võimalusena tühistada vaidlusalune otsus osas, milles see neid puudutab, või teise võimalusena tühistada neile määratud trahvisumma või seda vähendada.

16 Vaidlustatud kohtuotsusega rahuldas Esimese Astme Kohus hagi osas, mis puudutas trahvisumma vähendamist, märkides, et apellantide suhtes on õigusvastaselt jäetud arvestamata komisjoni teatise sätetega, mis käsitlevad trahvide määramata jätmist või nende vähendamist kartellidega seotud juhtumite puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4). EÜ artiklist 229 tulenevat täielikku pädevust teostades vähendas Esimese Astme Kohus apellantidele määratud trahvisummat 27 miljonile eurole. Ülejäänud osas jättis ta hagi rahuldamata.

IV. Poolte nõuded

17 Apellandid paluvad Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus neid mõjutavas osas;

– tühistada vaidlusalune otsus neid puudutavas osas;

– teise võimalusena tühistada neile selle otsuse artiklis 2 määratud trahv või seda vähendada;

– kolmanda võimalusena saata kohtuasi tagasi Esimese Astme Kohtule uueks arutamiseks ja

– mõista kõik menetlusega seotud kohtukulud välja komisjonilt.

18 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– apellatsioonkaebus rahuldamata jätta ja

– mõista käesoleva astme kohtukulud välja apellantidelt.

V. Apellatsioonkaebus

19 Oma apellatsioonkaebuse toetuseks on apellandid esitanud viis väidet, mida hinnatakse üksteise järel.

A. *Esimene väide, et haldusmenetluse eraldamisega kaheks menetluseks rikuti kaitseõigusi ja põhjendamiskohustust*

1. Vaidlustatud kohtuotsus

20 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 61 märkis Esimese Astme Kohus vastuseks apellantide argumendile, et esialgse ühe menetluse, st juhtumi „Pudukaubad" eraldamine kaheks iseseisvaks menetluseks, juhtumiks „Pudukaubad: nõelad" (edaspidi „nõelte juhtum") ja juhtumiks „Pudukaubad: kinnised" (edaspidi „kinniste juhtum"), kujutab endast kaitseõiguste rikkumist:

„[…] tuleb märkida, et hagejatele 15. märtsil 2004 saadetud vastuväiteteatisel on ühemõtteline pealkiri „Vastuväiteteatis menetluses PO/pudukaubad: nõelad". Järelikult teadsid hagejad hiljemalt sel kuupäeval, et komisjon on algatanud eraldiseisva menetluse nõelte turu kohta. Seega oli neil võimalus menetluste eraldamisele vastu vaielda vastuses, mille nad vastuväiteteatisele esitasid."

2. Poolte argumendid

21 Apellantide väitel rikkus Esimese Astme Kohus õigusnorme, otsustades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 61, et hiljemalt nimetatud vastuväiteteatise saamisest alates olid nad teadlikud asjaolust, et komisjon tegeleb kahe eraldiseisva menetlusega, mistõttu neil oli võimalik sellisele haldusmenetluste eraldamisele vastu vaielda. Esimese Astme Kohtu kohaselt nähtus vastuväiteteatisest üksnes see, et komisjoni seisukohalt kujutab apellantide käitumine nõelte sektoris endast eraldiseisvat rikkumist võrreldes nende käitumisega kinniste sektoris. Samas oleks komisjoni menetluste eraldamise otsuse

aluseks olnud asjaolude piisavalt üksikasjalik esitamine võimaldanud apellantidel hinnata selle toimingu õiguspärasust ja seeläbi tõhusalt kaitsta oma huve.

22 Apellandid lisavad, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust, kuna jättis täpsustamata menetluse eraldamise põhjused.

23 Komisjon väidab, et apellandid tuginesid Esimese Astme Kohtus vaid sellele, et neile ei antud võimalust teavitada komisjoni, et trahvid, mida neile võidakse mõlemas juhtumis määrata, ei tohi nendevahelisi seoseid arvestades ületada määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud piirmäära, 10% nende kogukäibest Euroopa Liidus.

24 Põhjendamiskohustuse rikkumist eitava komisjoni arvates tuleb apellatsioonkaebuse esimene väide lugeda seega uueks väiteks, mis tuleb tagasi lükata vastuvõetamatuse tõttu; teise võimalusena tuleb see põhjendamiskohustuse rikkumist puudutavas osas tagasi lükata põhjendamatuse tõttu.

3. Euroopa Kohtu hinnang

25 Ilma pikema vastuvõetavuse analüüsita võib märkida, et apellatsioonkaebuse esimene väide on tulemusetu.

26 Kaitseõigustest kinnipidamine konkurentsipoliitikat puudutava haldusmenetluse läbiviimisel on ühenduse õiguse üldpõhimõte, mille täitmise tagab Euroopa Kohus

(vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-8375, punktid 167–171; 14. juuli 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-65/02 P ja C-73/02 P: ThyssenKrupp *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-6773, punkt 92, samuti 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-105/04 P: Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-8725, punkt 35).

27 EÜ artikli 81 kohaldamise menetluses tuleb aga eristada kahte haldusmenetluse etappi, nimelt vastuväiteteatise esitamisele eelnevat uurimist ja ülejäänud haldusmenetlust. Mõlemad teineteisele järgnevad etapid järgivad oma sisemist loogikat; esimene etapp peab komisjonil võimaldama võtta seisukoha haldusmenetluse käigu kohta ja teine võtta lõpliku seisukoha väidetava rikkumise kohta (vt eespool viidatud kohtuotsused Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punktid 181–183, samuti Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied *vs.* komisjon, punkt 38).

28 Ühenduse õiguses ette nähtud vastuväiteteatises sisalduvate hinnangute eesmärk on haldusmenetluse ulatuse määratlemine nende ettevõtjate seisukohast, kelle suhtes see menetlus on algatatud (vt eelkõige 17. novembri 1987. aasta otsus liidetud kohtuasjades 142/84 ja 156/84: British American Tobacco ja Reynolds Industries *vs.* komisjon, EKL 1987, lk 4487, punkt 70). Selleks peavad vastuväiteteatises olema selgelt esitatud kõik olulised faktilised asjaolud, millele komisjon selles menetluse etapis tugineb. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võivad need asjaolud olla esitatud kokkuvõtlikult, kuna vastuväiteteatis on ettevalmistav dokument, milles sisalduvad faktilised ja õiguslikud hinnangud on oma olemuselt üksnes esialgsed (vt eelkõige 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80–103/80: Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 1825, punkt 14, samuti 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 67).

29 Käesolevas asjas märkis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 61, et apellantidele saadetud vastuväiteteatise pealkiri oli „Vastuväiteteatis menetluses PO/

pudukaubad: nõelad". Apellatsioonkaebuses tunnistasid apellandid ise, et vastuväiteteatisest nähtub, et komisjoni arvates kujutas apellantide käitumine nõelte sektoris endast eraldiseisvat rikkumist võrreldes nende käitumisega kinniste sektoris.

30 Seega ei väida apellandid vastu sellele, et vastuväiteteatise sõnastus oli piisavalt selge, et ka tegelikult teada saada, millist käitumist komisjon neile ette heidab ja millist menetluskäiku komisjon kavandab.

31 Apellantide ainus argument selle toetuseks, et nad ei saanud selles menetlusetapis oma kaitseõigust tõhusalt teostada, tugineb sellele, et nende arvates jättis komisjon vastuväiteteatises põhjendamata otsuse menetluse kavandatava eraldamise kohta.

32 Sellise argumentatsiooniga ei saa nõustuda.

33 Sellega nõustudes nõutaks komisjonilt esiteks mitte ainult selliste peamiste faktiliste ja õiguslike asjaolude esitamist, mis tema hinnangul viitavad selles menetluse etapis ühenduse konkurentsiõiguse rikkumisele, vaid ka vähemalt kokkuvõtlikku põhjendust, miks ta ei kavatse sama menetluse raames tugineda teatud asjaoludele, mida ta esialgu uuris või kavatses uurida. Sellega laieneks komisjoni põhjendamiskohustus vastuväiteteatise saatmise etapis asjaoludele, mis juba olemuselt ei oma komisjoni läbi viidava menetluse seisukohalt tähtsust. Selline põhjendamiskohustus ületaks käesoleva kohtuotsuse punktis 28 viidatud kohtupraktikaga seatud nõuded.

34 Eeltoodust tulenevalt tuleb esimene väide igal juhul põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

B. *Teine väide õigusemõistmisest keeldumise kohta*

1. Vaidlustatud kohtuotsus

35 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 64 tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et objektiivsete põhjuste esinemise korral on komisjonil õigus menetlusi nii eraldada kui ka liita. Vastuseks apellantide väidetele, et käesoleval juhul selliseid põhjusi ei esine, märkis Esimese Astme Kohus sama kohtuotsuse punktis 65, et olukord ei ole täiel määral võrreldav olukorraga, kus Esimese Astme Kohus sellise eraldamisega nõustus, sest tegemist oli kahe eraldiseisva rikkumisega. Nimetatud kohtuotsuse punktis 66 märkis Esimese Astme Kohus apellantide väite kohta, et nendele süüksarvatavat tegu tuleb tegelikult käsitleda ühe rikkumisena, et seda asjaolu saab kontrollida alles pärast otsuse tegemist kinniste juhtumis.

2. Poolte argumendid

36 Apellandid heidavad Esimese Astme Kohtule ette õigusnormide rikkumist, kuna viimane keeldus menetluse eraldamise õiguspärasuse kontrollimisest, kuigi esiteks ta tunnistas, et komisjonil on õigus menetlused eraldada üksnes eraldiseisvate rikkumiste korral, ja teiseks olid tema valduses tõendid – 16. septembril 2004 nõelte juhtumis tehtud vastuväiteteatis ja 8. märtsil 2006 kinniste juhtumis tehtud vastuväiteteatis –, mille alusel võis eeldada, et komisjon on ühe rikkumise meelevaldselt kaheks menetluseks eraldanud. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 sedastas Esimese Astme Kohus ekslikult, et kuna nõelte juhtumis ei olnud Esimese Astme Kohtu

otsuse tegemise kuupäeva seisuga komisjoni otsust kinniste juhtumis veel tehtud, olid oletused kinniste juhtumi küsimuses spekulatiivsed.

37 Komisjon palub see väide tagasi lükata. Komisjoni arvates oli Esimese Astme Kohtul õigus sedastada, et enne otsuse tegemist kinniste juhtumis ei saa apellantide väiteid läbi vaadata.

3. Euroopa Kohtu hinnang

38 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 64–66 märkis Esimese Astme Kohus, et kooskõlas tema kohtupraktikaga võib ühenduse konkurentsiõiguse rikkumisega seotud menetlused eraldada, mille tagajärjel võidakse teha eraldiseisvaid trahve määravad mitu otsust, eeldusel et tegemist on eraldiseisvate rikkumistega.

39 Apellandid ei vaidlusta seda hinnangut, vaid väidavad, et Esimese Astme Kohus ei kontrollinud, kas käesolevas kohtuasjas kujutasid vaidlusaluses otsuses väljatoodud nõelte juhtumi süüksarvatav käitumine ja 8. mail 2006 kinniste juhtumis tehtud vastuväiteteatisega tuvastatud käitumine endast eraldiseisvaid rikkumisi.

40 Nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 28 meenutatud, on vastuväiteteatis ettevalmistav dokument, milles sisalduvad faktilised ja õiguslikud hinnangud on oma olemuselt üksnes esialgsed. Sellele järgnev otsus ei pea ilmtingimata kopeerima vastuväiteteatist, sest komisjonil tuleb arvestada haldusmenetluse käigus ilmnevate asjaoludega, et ta saaks kas loobuda alusetuks osutunud vastuväidetest või kohandada või täiendada vastuväidete põhjenduseks esitatud argumentatsiooni nii faktiliste kui ka õiguslike asjaoludega (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon, punkt 14, samuti Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 67).

41 Eeltoodut arvestades ei rikkunud Esimese Astme Kohus õigusnorme, otsustades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66, et kuni kinniste juhtumis ei ole otsust tehtud, on kõik oletused eraldiseisvate rikkumiste toimepanemise kohta spekulatiivsed.

42 Apellandid ei saa väita, et õigusemõistmisest on keeldutud, kuna Esimese Astme Kohtu põhjenduskäigust nähtub, et pärast kinniste juhtumis otsuse vastuvõtmist jääb neile õigus selle otsuse õiguspärasuse kontrolli menetluse raames väita, et tegemist oli ühe rikkumisega. Nagu apellandid väitsid ka kohtuistungil, on nad EÜ artikli 230 alusel juba esitanud Esimese Astme Kohtusse tühistamishagi kinniste juhtumis tehtud otsuse peale.

43 Seega tuleb teine väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

C. *Kolmas väide, mille kohaselt Esimese Astme Kohus ei arvestanud piisavalt järeldust, et komisjon rikkus rikkumise raskuse määramisel põhjendamiskohustust*

44 Selle kahte ossa jaotatava väite kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust esiteks seoses asjaomase turu suurusega ja teiseks seoses rikkumise tegeliku mõjuga turule.

1. Kolmanda väite esimene osa, mille kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses asjaomase turu suurusega

a) Vaidlustatud kohtuotsus

45 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 87 märkis Esimese Astme Kohus, et arvestades kokkulepete konkurentsi kahjustavat eesmärki, ei olnud komisjon antud juhul kohustatud EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisel turgu määratlema. Nimetatud kohtuotsuse punktis 88 on siiski täpsustatud, et kuna vaidlusaluse otsuse resolutsiooniga määrati trahv määruse nr 1/2003 alusel, olid turu kohta tehtud faktilised järeldused asjassepuutuvad, isegi kui nende puudulikkus ei andnud alust nimetatud otsuse tühistamiseks täies ulatuses.

46 Selles küsimuses märkis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89:

„Suuniste kohaselt tuleb rikkumise raskuse hindamisel „arvesse võtta" mitte üksnes rikkumise laadi, vaid ka selle „tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta" (punkti 1A esimene lõik). Selleks et hinnata rikkumise tegelikku mõju turule, tuleb määratleda turg. Suunised sätestavad samuti, et rikkumise raskuse määramiseks „on vaja arvesse võtta rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju muudele turuosalistele" (punkti 1A neljas lõik), mis tähendab, et on vaja määratleda turgude suurus ja asjassepuutuvate ettevõtjate turuosad."

47 Olles jõudnud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 95 järeldusele, et asjassepuutuvate kaubaturgude määratlemisel ei ole põhjendamiskohustust rikutud, analüüsis Esimese Astme Kohus vaidlusaluses otsuses sisalduvaid komisjoni hinnanguid turu suuruse kohta.

48 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 98 märkis Esimese Astme Kohus, et komisjoni hinnangud kolme tema määratletud kaubaturu suuruse kohta olid puudulikud ega võimaldanud kindlaks teha kõigi asjaomaste turgude suurust. Sellest järeldas Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 99, et vaidlusaluse otsuse „põhjendused on puudulikud, mis võib kaasa tuua selle otsuse osalise tühistamise, välja arvatud juhul, kui komisjoni järeldused ettevõtjate tegeliku majandusliku suutlikkuse kohta põhjustada olulist kahju tulenevad [vaidlusaluse] otsuse muudest põhjendustest".

49 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 100 ja 101 märkis Esimese Astme Kohus, et apellandid ei ole kunagi vaidlustanud vaidlusaluses otsuses sisalduvaid komisjoni hinnanguid, millest saab järeldada sellise suutlikkuse olemasolu, eelkõige seda, et apellantidel on turuliidri seisund Euroopa nõelte turul, kus konkurents on väga piiratud.

b) Poolte argumendid

50 Apellandid on seisukohal, et Esimese Astme Kohus rikkus EÜ artiklit 253, kuna ta ei tühistanud vaidlusalust otsust, kuigi ta tuvastas põhjendamiskohustuse rikkumise asjaomase turu suuruse määratlemisel. Seetõttu jättis Esimese Astme Kohus arvestamata asjaolu, et see puudus mõjutas rikkumise raskuse määramist, kuna selleks tuleb lähtuda mitmest kumulatiivsest tegurist, ja asjaolu, et komisjon on ise vaidlusaluses otsuses märkinud, et ta on arvestanud asjaomase turu suurusega ja rikkumise toimepanijate majandusliku suutlikkusega põhjustada olulist kahju.

51 Samuti rikkus Esimese Astme Kohus õigusnormi, tuvastades, et komisjon on piisavalt kirjeldanud rikkumise tegelikku mõju turule, viidates apellantide turuliidri seisundile. Seega jättis Esimese Astme Kohus tähelepanuta selle, et määratlus, kas ettevõtjal on majanduslik suutlikkus põhjustada olulist kahju, erineb turu tegeliku mõjutamise määratlusest.

52 Seetõttu leiavad apellandid, et vaidlustatud kohtuotsuse punkti 89 põhjendused on vastuolus punktide 99 ja 100 põhjendustega.

53 Komisjon väidab vastu, et vaidlustatud kohtuotsuse õigel lugemisel ilmneb, et Esimese Astme Kohus kinnitas kohustust määratleda asjaomase turu suurus üksnes seoses ettevõtjate suutlikkusega põhjustada olulist kahju. Kui aga, nagu käesolevas asjas, sellise suutlikkuse saab tuvastada muul viisil, ei ole komisjon kohustatud asjaomase turu suurust määratlema. Lisaks tuleneb Esimese Astme Kohtu praktikast, et suunistes sätestatud trahvi määramise metoodika ei nõua, et trahvi lähtesumma määramisel arvestataks asjaomase turu suurusega.

c) Euroopa Kohtu hinnang

54 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb ühenduse konkurentsiõiguse rikkumiste raskuse määramisel lähtuda mitmest tegurist, nagu asjaomase juhtumi eripärased asjaolud, selle kontekst ja trahvide hoiatav mõju, isegi kui puudub siduv või ammendav loetelu teguritest, millega tuleb arvestada (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 465; 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C 213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 241, ja 25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-407/04 P: Dalmine *vs*. komisjon, EKL 2007, lk I-829, punkt 129).

55 Seega vastupidi apellantide väidetule ei ole asjaomase turu suurus reeglina kohustuslikult arvessevõetav tegur, vaid üksnes üks asjakohastest teguritest rikkumise raskuse hindamisel ja trahvi suuruse määramisel (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Dalmine *vs*. komisjon punkt 132).

56 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89 otsustas aga Esimese Astme Kohus, et vastavalt suuniste punkti 1A neljandale lõigule tuleb rikkumise raskuse määramiseks arvesse võtta ettevõtjate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju muudele turuosalistele. Esimese Astme Kohus lisas, et see eeldab turgude suuruse määramist.

57 Apellandid ei vaidlusta Esimese Astme Kohtu analüüsi, kuid väidavad, et Esimese Astme Kohus rääkis ise endale vastu, tunnistades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101, et viide apellantide turuliidri seisundile kirjeldas piisavalt rikkumise tegelikku mõju sellele turule.

58 Tuleb märkida, et apellandid tõlgendavad vaidlustatud kohtuotsuse punkti 101 valesti. Sellest punktist ilmneb, et Esimese Astme Kohus on pidanud viidet apellantide turgu valitsevale seisundile asjakohaseks teguriks, et hinnata nende tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju teistele turuosalistele, mitte selleks – nagu apellandid väidavad –, et hinnata rikkumise tegelikku mõju turule.

59 Nii on Esimese Astme Kohus tõesti endale vastu rääkinud, kinnitades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89, et selleks, et saaks hinnata ettevõtja majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju, tuleb kindlasti määratleda turu suurus, ning teisalt märkides nimetatud kohtuotsuse punktides 99–101, et asjakohase põhjenduse puudulikkuse, mille ta on tuvastanud, sai heastada muude järeldustega, näiteks käesoleval juhul järeldusega, et apellantidel oli turuliidri seisund.

60 Selle vasturääkivuse tõttu ei saa siiski teha apellantide nõutavat järeldust, et Esimese Astme Kohus ei võtnud piisavalt arvesse komisjoni põhjendamiskohustuse rikkumist seoses asjaomase turu suurusega.

61 Vastupidi sellele, mida Esimese Astme Kohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89, ei tähenda see, et vastavalt suuniste punkti 1A neljandale lõigule tuleb arvesse võtta rikkumise toimepanijate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju teistele turuosalistele, et määratleda tuleb turu suurus.

62 Euroopa Kohus on küll märkinud, et trahvisumma määramisel võetakse arvesse ettevõtja turuosa, et kindlaks teha, millist mõju võis ettevõtja turule avaldada (17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe *vs.* komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 139).

63 Nende põhjuste tõttu, mille kohtujurist esitas oma ettepaneku punktides 98–101, ei saa eelnevas punktis viidatud kohtupraktikast tuletada, et selleks, et teha järeldus ettevõtja mõju kohta turul või – järgides suunistes kasutatud sõnastust – tema tegeliku majandusliku suutlikkuse kohta põhjustada olulist kahju muudele turuosalistele, tuleb seda suutlikkust mõõta, kohustades komisjoni ettevõtja käibe alusel andma turule esialgne määratlus ja hindama selle suurust.

64 Lisaks, kui rikkumine seisneb turgude jaotamises, nagu käesoleval juhul, viiks eespool viidatud kohtuotsuse Baustahlgewebe *vs.* komisjon nii formaalne tõlgendus, mida apellandid toetavad, komisjonile trahvide arvutamise meetodi osas sellise kohustuse panemiseni, mida tal väljakujunenud kohtupraktika kohaselt EÜ artikli 81 kohaldamisel ei ole, kui asjassepuutuval rikkumisel on konkurentsi kahjustav eesmärk (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 261, ja Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied vs. komisjon, punkt 125).

65 Seetõttu on Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 99–101 õigesti möönnud, et apellantide majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju muudele

turuosalistele saab tõendada selliste tuvastatud asjaoludega nagu nende turuliidri seisund asjaomasel turul.

66 Eeltoodust tulenevalt tuleb vaatamata sellele, et apellandid on õigesti välja toonud vastuolu Esimese Astme Kohtu põhjendustes, kolmanda väite esimene osa tulemusetuse tõttu tagasi lükata.

2. Kolmanda väite teine osa, mille kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses rikkumise tegeliku mõjuga turule

a) Vaidlustatud kohtuotsus

67 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 109–112 leidis Esimese Astme Kohus:

„109 […] nõue arvestada tegeliku mõjuga turule tekib üksnes siis, kui „seda saab mõõta”. Samas ei väitnud komisjon menetluse jooksul kordagi, et käesolevas asjas ei saa seda mõju mõõta, ja selles küsimuses enese kaitsmisel piirdus komisjon meeldetuletusega, et apellantide ja Entaco vahel sõlmitud kokkulepetes viidatud kauba- ja geograafiliste turgude jagamine viidi ellu ja „seetõttu oli sellel vaieldamatult tegelik mõju ühenduse turgude konkurentsitingimustele”.

110 Selline järeldus ei ole siiski veenev. […]

111 [Vaidlusaluse] otsuse punktides 318–320 tugines komisjon üksnes põhjuslikule seosele kartelli elluviimise ja selle poolt turule avaldatava tegeliku mõju vahel, millest trahvi väljaarvutamiseks aga ei piisa.

112 Seega ei ole komisjon selles küsimuses oma põhjendamiskohustust piisaval määral täitnud. Sellest tulenevaid õiguslikke tagajärgi hinnatakse allpool punktides 190 jj."

68 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 112 viidatud põhjendamiskohustuse rikkumise võimalike õiguslike tagajärgede küsimuses märkis Esimese Astme Kohus sama kohtuotsuse punktides 188 ja 189, et käesolevas asjas on selline rikkumine, mille eesmärk on kauba- ja geograafiliste turgude jaotamine, ilmne konkurentsiõiguse rikkumine, mis on oma laadilt eriti raske. Arvestades suunistes antud määratlust, oli Esimese Astme Kohtu arvates seetõttu põhjendatud, et vaidlusaluses otsuses peeti asjaomast rikkumist „väga raskeks".

69 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 190 lisas Esimese Astme Kohus:

„Rikkumise tegeliku mõju turule hindamise küsimuses leidis juba kinnitust see, et [vaidlusaluses otsuses] rikkus komisjon oma põhjendamiskohustust […]. […] Käesoleva asja asjaoludel ei tule nimetatud põhjendamiskohustuse rikkumise tõttu määratud trahvisummat aga tühistada või seda vähendada, kuna rikkumise kvalifitseerimine „väga raskeks" oli põhjendatud ja kuna komisjon valis minimaalse lähtesumma, mille suunised sellise rikkumise korral ette näevad (vt täpsemalt maksimaalne lähtesumma „raske" rikkumise korral), nimelt 20 miljonit eurot. Komisjon märgib õigesti, et käesolevas asjas piisab minimaalse trahvisumma valikust, et arvestada rikkumise mõju vähenemisega rikkumise kestuse ajal."

b) Poolte argumendid

70 Apellantide väitel rikkus Esimese Astme Kohus EÜ artiklit 253, sest ta jättis vaidlusaluse otsuse tühistamise nõude rahuldamata olenemata sellest, et ta tuvastas põhjendamiskohustuse rikkumise seoses tegeliku mõjuga, mida rikkumine turule avaldas. Märkides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 190, et käesoleva asja asjaoludel ei tule nimetatud põhjendamiskohustuse rikkumise tõttu määratud trahvisummat tühistada või seda vähendada, kuna rikkumise kvalifitseerimine „väga raskeks" rikkumiseks oli põhjendatud, ajas Esimese Astme Kohus apellantide arvates segi komisjoni otsuse sisulise õiguspärasuse küsimuse formaalse põhjendamiskohustuse rikkumise küsimusega.

71 Komisjon vaidleb apellantide argumentidele vastu. Ta leiab samas, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 109–112 on Esimese Astme Kohus rikkunud õigusnorme. Esiteks kohustas Esimese Astme Kohus komisjoni tõendama, et rikkumisel ei olnud tegelikku mõõdetavat mõju turule, kuigi Esimese Astme Kohus ise ei tuvastanud, et see mõju on mõõdetav. Teiseks läks Esimese Astme Kohus vastuollu väljakujunenud kohtupraktikaga, mille kohaselt piisab konkurentsi kahjustava eesmärgiga kokkuleppe täitmisest, et välistada järeldus, et sellel kokkuleppel puudus mõju turule. Seetõttu palub komisjon Euroopa Kohtul asendada osa vaidlustatud kohtuotsuse põhjendustest, muutes punktides 109–112 sisalduvaid hinnanguid tõendamise ja rikkumise turule avaldatava mõju mõõdetavuse kohta.

c) Euroopa Kohtu hinnang

i) Komisjoni nõue asendada osa kohtuotsuse põhjendustest

72 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kui Esimese Astme Kohtu otsuse põhjendustest ilmneb ühenduse õiguse rikkumine, kuid otsuse resolutsioon on muude õiguslike kaalutlustega põhjendatud, tuleb apellatsioonkaebus jätta rahuldamata (vt eelkõige 9. juuni 1992. aasta otsus kohtuasjas C-30/91 P: Lestelle *vs.* komisjon,

EKL 1992, lk I-3755, punkt 28, ning 9. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C-121/06 P: FIAMM jt *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6513, punkt 187).

73 Isegi kui kohtuotsuse põhjenduste asendamise nõude võiks rahuldada, arvestades asjaolusid, mille tõttu komisjon selle esitas, tuleb käesolevas asjas see nõue siiski rahuldamata jätta.

74 Esiteks, mis puutub küsimusse, kas komisjon peab trahvi väljaarvutamiseks tuvastama, kas rikkumisel oli tegelik mõju turule, siis tuleb meenutada, et kui see mõju on tegur, mida tuleb rikkumise raskuse hindamisel arvesse võtta, on see vaid üks tegur mitme teguri hulgas, nagu rikkumise laad ja geograafilise turu suurus. Samuti nähtub suuniste punkti 1A esimesest lõigust, et sellist mõju tuleb arvesse võtta vaid juhul, kui seda saab mõõta (9. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-511/06 P: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-5843, punkt 125).

75 Suunistest nähtub, et horisontaalseid hinnakartelle või turgude jagamise kokkuleppeid võib samuti lugeda väga rasketeks rikkumisteks ainuüksi nende laadi tõttu, ilma et komisjon peaks tõendama rikkumise tegelikku mõju turule. Käesolevas asjas on rikkumise tegelik mõju vaid üks mitmest tegurist, mille alusel – juhul, kui seda mõju saab mõõta – on komisjonil võimalik määrata 20 miljoni euro suurusest minimaalsest võimalikust trahvisummast suurem trahvi lähtesumma.

76 Käesolevas asjas oli kartelli eesmärk turu jagamine, mistõttu võis selle lugeda väga raskeks rikkumiseks, ilma et komisjon oleks pidanud tõendama kartelli tegelikku mõju turule.

77 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 111 märkis Esimese Astme Kohus, et vaidlusaluse otsuse trahvi arvutamist puudutavas osas „Rikkumise tegelik mõju" käsitles komisjon seda tegurit kolmes punktis.

78 Olles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 109 märkinud, et komisjon ei väitnud menetluse jooksul kordagi, et see tegelik mõju ei olnud mõõdetav, võis Esimese Astme Kohus õigustatult ja õigusnorme rikkumata asuda seisukohale, et esiteks pidas komisjon vaidlusaluses otsuses kirjeldatud mõju mõõdetavaks ja teiseks, et ta kavatses selle teguriga trahvisumma arvutamisel arvestada.

79 Teiseks, mis puutub tõenditesse, mida komisjon sellises olukorras peab esitama, et tõendada rikkumise tegelikku mõju turule, siis ei saa nõustuda komisjoni seisukohaga, et piisab, kui ta viitab kartelli elluviimisele.

80 Kui puuduvad muud täiendavad tõendid, kujutab selline viide endast üksnes eeldust, et kartelli elluviimine avaldas turule mõju.

81 Kuigi rikkumise tegelik mõju ei ole tegur, mida konkurentsivastase kokkuleppe korral tuleb rikkumise „väga raskeks" rikkumiseks kvalifitseerimisel tingimata arvesse võtta, võimaldab selle teguri täiendav arvessevõtmine komisjonil määrata suunistes ette nähtud 20 miljoni euro suurusest minimaalsest võimalikust trahvisummast suurem trahvi lähtesumma, ilma et ta peaks järgima muud ülemmäära kui maksimaalse 10% piiri ettevõtja eelmise majandusaasta kogukäibest, mis on määratud trahvi kogusummale määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2.

82 Kui komisjon peab trahvi arvutamisel vajalikuks võtta arvesse seda valikulist tegurit, st rikkumise tegelikku mõju turule, siis ei piisa ainuüksi sellest, et ta seda mõju eeldab, vaid ta peab esitama – nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 140 – üksikasjalikke, usutavaid ja piisavaid tõendeid, mis võimaldavad hinnata tegelikku mõju, mis rikkumisel võis konkurentsile sellel turul olla.

83 Järelikult ei rikkunud Esimese Astme Kohus õigusnormi, tuvastades sisuliselt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 110 ja 111, et komisjon ei saanud täiendava selgituseta tuletada ainuüksi kartelli elluviimise asjaolust selle tegelikku mõju turule ja põhistada oma otsust üksnes põhjusliku seosega kartelli elluviimise ja selle poolt turule avaldatava tegeliku mõju vahel.

84 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb komisjoni nõue kohtuotsuse põhjenduste asendamise kohta igal juhul rahuldamata jätta.

ii) Apellantide argumendid

85 Euroopa Kohus ei nõustu apellantide argumentidega, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnorme, kuna ta jättis vaidlusaluse otsuse tühistamata olenemata sellest, et ta oli tuvastanud põhjendamiskohustuse rikkumise seoses rikkumise tegeliku mõjuga turule.

86 Mis puutub ühenduste kohtu kontrolli konkurentsiasjades komisjoni tehtavate otsuste üle, siis tuleb meenutada, et lisaks õiguspärasuse kontrollile, mis võimaldab üksnes tühistamishagi rahuldamata jätta või vaidlustatud akt tühistada, on Esimese Astme Kohtul vastavalt EÜ artiklile 229 määruse nr 1/2003 artikli 31 alusel oma täieliku pädevuse teostamisel õigus vaidlustatud akti muuta ka seda tühistamata, et arvestades

kõigi faktiliste asjaoludega muuta näiteks trahvi summat (eespool viidatud kohtuotsus Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 692).

87 Õiguspärasuse kontrolli käigus leidis Esimese Astme Kohus esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktis 112, et üks tegur – nimelt rikkumise tegelik mõju turule –, mille komisjon võttis trahvi arvutamiseks arvesse EÜ artikli 81 rikkumise raskuse määramisel, oli ebapiisavalt põhjendatud. Arvestades nende tegurite paljusust, mida käesoleva kohtuotsuse punktis 54 on kirjeldatud ja mida komisjon võib trahvi määramiseks konkurentsiõiguse normide rikkumise raskuse kindlakstegemisel arvesse võtta, ei rikkunud Esimese Astme Kohus õigusnormi, märkides, et järeldused, mis ta on neist teguritest üksnes ühe suhtes teinud, ei anna alust vaidlusaluse otsuse tühistamiseks kas või osaliselt.

88 Oma täielikku pädevust teostades arvestas Esimese Astme Kohus teiseks vaidlustatud kohtuotsuse punktis 190 rikkumisega, mille ta tuvastas, ja uuris, kas sellel on mingi mõju trahvisummale ning kas seetõttu oleks seda summat vaja muuta. Selle kontrolli käigus leidis Esimese Astme Kohus, et puudub vajadus muuta vaidlusaluse otsusega määratud trahvi lähtesummat.

89 Seetõttu on Esimese Astme Kohus nii õiguspärasuse kontrolli kui ka oma täieliku pädevuse teostamisel nõuetekohaselt hinnanud õiguslikke tagajärgi, mis tulenesid komisjoni põhjendamiskohustuse rikkumisest seoses rikkumise tegeliku mõjuga turule.

90 Seega tuleb kolmanda väite teine osa tagasi lükata.

91 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kolmas väide tuleb põhjendamatuse tõttu tervikuna tagasi lükata.

D. *Neljas väide, et rikutud on suuniseid ja et rikkumise raskuse hindamisel on tehtud hindamisviga*

92 See väide koosneb samuti kahest osast: esimese osa kohaselt jäeti arvestamata see, et rikkumise tegelik mõju turule oli valesti määratud, ja teise osa kohaselt jäeti kergendava asjaoluna arvestamata see, et apellandid lõpetasid rikkumise vabatahtlikult.

1. Neljanda väite esimene osa, mille kohaselt jäeti arvestamata see, et rikkumise tegelik mõju turule oli valesti määratud

a) Vaidlustatud kohtuotsus

93 Väite see osa on seotud eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktidega 188–190, millele viitavad käesoleva kohtuotsuse punktid 68 ja 69.

b) Poolte argumendid

94 Apellandid väidavad, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 188 ja 190 rikkus Esimese Astme Kohus õigusnormi kahest aspektist vaadatuna. Esiteks leidis Esimese Astme Kohus, et rikkumise tegeliku mõju küsimus on põhjendamiskohustuse rikkumise seisukohast õiguslikult asjassepuutumatu, kuna arvestades selle rikkumise teoreetilist laadi, võis selle lugeda „väga raskeks". Rikkumise eripäraste asjaolude arvestamata jätmine on vastuolus suuniste, Euroopa Kohtu praktika ja komisjoni eelneva otsustuspraktikaga. Teiseks leidis Esimese Astme Kohus ekslikult, et suunistes „väga raske" rikkumise eest ette nähtud trahvi lähtesumma on minimaalne summa, millest ei saa kõrvale kalduda. Selline lähenemine on vastuolus komisjoni eelneva otsustuspraktikaga ja kujutab endast proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist.

95 Osaliselt viitab komisjon apellatsioonkaebuse kolmanda väite raames esitatud argumentidele rikkumise poolt turule avaldatava tegeliku mõju kohta. Ta lisab, et Esimese Astme Kohus ei pidanud suunistes sätestatud lähtesummat absoluutseks läveks, vaid et ta hindas selle proportsionaalsust vaidlustatud kohtuotsuse punktides 206 ja 223. Mis puutub apellantide argumentidesse komisjoni eelneva otsustuspraktika kohta, siis on apellantide viidatud näited kas asjassepuutumatud, uued või ebatäpsed.

c) Euroopa Kohtu hinnang

96 Mis puutub apellantide väitesse, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi esiteks sellega, et ta pidas rikkumist teoreetiliseks, arvestamata, et selle tegelik mõju turule oli määratletud ekslikult, siis tuleb märkida, et trahvisummade määramisel on vaja arvesse võtta rikkumiste kestust ja kõiki muid tegureid, mis võivad mõjutada rikkumiste raskuse hinnangut, nagu iga ettevõtja käitumist, nende rolli kooskõlastatud tegevuse kehtestamisel, tegevusest saada võidavat kasu, nende ettevõtjate suurust ja asjassepuutuvate kaupade väärtust ning ohtu, mida seda tüüpi rikkumised Euroopa Ühenduse eesmärkidele kujutavad (vt eespool viidatud kohtuotsus Musique Diffusion

française jt *vs.* komisjon, punkt 129, ning Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 242). Eeltoodust tuleneb, et konkurentsivastase tegevuse mõju ei ole iseenesest sobiva trahvisumma hindamisel määrav tegur. Tahtluse aspektiga seotud tegurid võivad omada suuremat tähtsust kui tegevuse mõjuga seotud tegurid, eelkõige juhul, kui tegemist on eriti raskete rikkumistega, nagu seda on turgude jagamine, mis on käesolevas asjas esinev tegur (vt 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-194/99 P: Thyssen Stahl *vs.* komisjon, EKL 2003, lk I-10821, punkt 118).

97 Mis puutub õigusnormi teise rikkumisse, mille kohaselt Esimese Astme Kohus asus vääralt seisukohale, et suunistes „väga raske" rikkumise eest ette nähtud lähtesumma on miinimumlävi, millest ei saa kõrvale kalduda, siis tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 190 on Esimese Astme Kohus vaid analüüsinud, kas trahvisumma arvutamist mõjutas rikkumine, mille ta tuvastas hinnangus seoses tegeliku mõjuga, mida rikkumine turule avaldab. Selle analüüsi käigus tuvastas Esimese Astme Kohus esiteks, et mõju tõttu turule komisjon trahvi lähtesummat ei suurendanud. Teostades oma täielikku pädevust, leidis Esimese Astme Kohus teiseks, et vaidlusaluses otsuses määratud lähtesumma on põhjendatud rikkumise kvalifitseerimisega „väga raskeks". Asjaolu, et Esimese Astme Kohus ei pidanud käesolevas asjas vajalikuks muuta komisjoni määratud lähtesummat, ei tähenda, et Esimese Astme Kohus pidas 20 miljonit euro suurust summat miinimumläveks, millest allapoole ei saa minna.

98 Apellantide argumendi osas komisjoni eelneva otsustuspraktika kohta piisab, kui meenutada, et konkurentsiasjades ei ole see trahvide määramisel õiguslikuks raamistikuks, kuna komisjonil on selles valdkonnas lai kaalutlusõigus, mille teostamisel ei ole ta seotud oma varem antud hinnangutega (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punktid 209–213, samuti kohtuotsus Archer Daniels Midland *vs.* komisjon, punkt 82).

99 Seega tuleb neljanda väite esimene osa tagasi lükata.

2. Neljanda väite esimene osa, mille kohaselt jäeti kergendava asjaoluna arvestamata see, et apellandid lõpetasid rikkumise vabatahtlikult

a) Vaidlustatud kohtuotsus

100 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 211 märkis Esimese Astme Kohus, viidates väljakujunenud kohtupraktikale, et konkurentsisätete rikkumise eest määratava trahvi arvutamisel võetakse kergendavaid asjaolusid arvesse üksnes juhul, kui asjaomaste ettevõtjate konkurentsi kahjustava käitumise lõpetamise tingis komisjoni sekkumine.

101 Olles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 212 tuvastanud, et vaidlusalusest otsusest ilmneb, et õigusvastase kokkuleppe lõpetamist ei tinginud komisjoni sekkumine ega apellantide otsus rikkumine lõpetada, vaid hoopis majandusstrateegiline otsus, märkis Esimese Astme Kohus nimetatud kohtuotsuse punktis 213, et kokkuleppe lõpetamist arvestati juba rikkumise kestuse hindamisel, mistõttu seda ei saa lugeda kergendavaks asjaoluks.

b) Poolte argumendid

102 Apellantide arvates rikkus Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 211 ja 213 õigusnormi, kuna tema analüüsis ei ole arvestatud rikkumise lõpetamise vabatahtlikkusega. Omaalgatuslikku õigusvastasest käitumisest loobumist tuleks lugeda kergendavaks asjaoluks, mida ei arvestata rikkumise kestuse hindamisel.

103 Komisjoni väitel on Esimese Astme Kohtu hinnang kooskõlas selles küsimuses väljakujunenud kohtupraktikaga ja seda ei saa vaidlustada.

c) Euroopa Kohtu hinnang

104 Trahvi põhisumma vähendamist tingida võivate kergendavate asjaolude hulgas on suuniste punkti 3 kolmanda taande kohaselt rikkumise lõpetamine kohe, kui komisjon sekkub, eriti kui ta teostab kontrolli.

105 Eespool viidatud kohtuotsuse Dalmine *vs.* komisjon punktis 158 kinnitas Euroopa Kohus Esimese Astme Kohtu hinnangut, et kergendavat asjaolu ei saa suuniste punkti 3 kolmanda taande alusel arvesse võtta, kui rikkumine on lõpetatud enne komisjoni esmase sekkumise kuupäeva või kui ettevõtjad on enne seda kuupäeva teinud kindla otsuse rikkumine lõpetada.

106 Seega ei rikkunud Esimese Astme Kohus õigusnormi, tuvastades, et komisjon keeldus vaidlusaluses otsuses õigesti apellantide suhtes kergendavat asjaolu kohaldamast, kuna nad olid otsustanud rikkumise esemeks oleva kokkuleppe lõpetada ja see otsus – nagu märgivad ka apellandid ise – võeti vastu enne komisjoni sekkumist ning sellest sõltumatult.

107 Seega tuleb neljanda väite teine osa ja järelikult neljas väide tervikuna tagasi lükata.

E. *Viies väide, mille kohaselt rikuti trahvisumma määramisel proportsionaalsuse põhimõtet*

1. Vaidlustatud kohtuotsus

108 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 228–232 hindas Esimese Astme Kohus vaidlusaluse otsusega määratud trahvisumma proportsionaalsust, arvestades järjest järgmisi tegureid: asjaomaste turgude suurus, apellantide suurus ja majanduslik võimsus, nende finantsseisund ja tõenäosus, et neile määratakse trahv kinniste juhtumis. Nimetatud kohtuotsuse punktis 233 jõudis Esimese Astme Kohus järeldusele, et apellantide väide proportsionaalsuse põhimõtte rikkumise kohta tuleb tervikuna tagasi lükata.

2. Poolte argumendid

109 Apellandid on seisukohal, et trahvide suuruse määramiseks rikkumise raskuse tuvastamisel rikkus Esimese Astme Kohus proportsionaalsuse põhimõtet kahest aspektist. Esiteks kohaldas Esimese Astme Kohus suuniseid formaalselt, arvestamata rikkumise eripäraseid asjaolusid. Teiseks kontrollis ta trahvi proportsionaalsust üksnes individuaalsete tegurite seisukohast, juhtumi faktilisi asjaolusid üldiselt arvestamata.

110 Komisjoni väitel on selline väide vastuvõetamatu, kuna selles palutakse, et Euroopa Kohus vaataks läbi trahvi suuruse. Teise võimalusena väidab komisjon, et Esimese Astme Kohus uuris trahvi proportsionaalsuse küsimust üksikasjalikult ja et apellantide argumendid ei ole põhjendatud.

3. Euroopa Kohtu hinnang

111 Apellantide esimese argumendi osas tuleb märkida, et see sisuliselt kordab neljanda väite teises osas esitatud küsimusi, mistõttu see tuleb tagasi lükata samadel alustel, mis tingisid neljanda väite tagasilükkamise.

112 Teises argumendis palutakse sisuliselt, et Euroopa Kohus vaataks läbi trahvisumma, mille Esimese Astme Kohus määras. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa Euroopa Kohus õiglusele viidates apellatsioonimenetluses asendada Esimese Astme Kohtu täieliku pädevuse raames antud hinnangut ettevõtjale ühenduse õiguse rikkumise eest määratud trahvisummade kohta enda hinnanguga (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 614, samuti eespool viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 245).

113 Seega tuleb viies väide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

114 Kõigist eeltoodud kaalutlustest lähtuvalt tuleb apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

VI. Kohtukulud

115 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluses, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama

kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja apellandid on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud neilt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**

2. **Mõista kohtukulud välja William Prym GmbH & Co. KG-lt ja Prym Consumer GmbH & Co. KG-lt.**

Allkirjad